

Új napirendi pont
33. számú előterjesztés

Egyszerű többség

ELŐTERJESZTÉS

**Dombóvár Város Önkormányzata Képviselő-testületének
2013. március 28-i rendes ülésére**

Tárgy: Tolna Megyei Területfejlesztési Konceptió véleményezése

Előterjesztő: Szabó Loránd polgármester

Készítette: Városüzemeltetési Iroda

Tárgyalta: Városgazdálkodási Bizottság
Humán Bizottság

Tanácskozási joggal meghívott: dr. Puskás Imre elnök
Tolna Megyei Önkormányzat

Költségvetési, pénzügyi-gazdálkodási szempontból ellenőrizte:
Kovács Gyula, Pénzügyi Iroda vezetője

Törvényességi szempontból ellenőrizte:
dr. Letenyei Róbert jegyző

Tisztelt Képviselő-testület!

A Tolna Megyei Önkormányzati Hivatal elkészítette a Tolna Megyei Területfejlesztési Koncepció társadalmi egyeztetési változatát, amelyet a 218/2009. (X.6.) Kormányrendelet alapján véleményezésre megküldött Dombóvár Város Önkormányzata számára is. A koncepcióval kapcsolatos írásbeli álláspontunkat 2014. április 14-ig küldhetjük meg a Hivatal számára. Nagyon remélem, hogy ebben a kérdésben félretesszük a politikai nézetkülönbségeket, hisz nem lehet más a Képviselő-testület érdeke, mint az, hogy térségünket és Dombóvárt jól pozícionálja és célravezető fejlesztési lehetőségekhez jusson.

Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciójának társadalmi egyeztetési változata az előterjesztés 1. sz. mellékletében található.

A koncepcióval kapcsolatos véleményemet – a Városüzemeltetési Iroda szakmai álláspontját is figyelembe véve – az alábbiakban foglalom össze.

Tolna megye Területfejlesztési Koncepciójának (2014-2020) véleményezése

1. Vezetői összefoglaló

A Területfejlesztési Koncepció vezetői összefoglalója említést tesz a koncepciót megalapozó helyzetértékelésről, amely mintegy 255 oldalban mutatja be Tolna megye jelenlegi társadalmi, gazdasági, környezeti helyzetét. A helyzetfeltáró rész vizsgálja a megye demográfiai, gazdasági, turisztikai, mezőgazdasági, humán szolgáltatási és közlekedési, környezeti és kommunális infrastrukturális helyzetét valamint kitér a megye külső környezetének vizsgálatára, a belső erőforrások vizsgálatára térképi megjelenítésekkel, áttekinti a megyét érintő ágazati koncepciókat, területfejlesztési elképzeléseket és hatályos területi terveket.

A helyzetértékelés nagyon alapos, az összehasonlító elemzések jól rámutatnak **Tolna megye országosan is gyenge pozíciójára.**

Érdemes lenne a koncepciót néhány helyen magyarra fordítani, hisz sok helyen hemzseg az idegen szavaktól, így nem biztos, hogy mindenki számára érthető.

A vezetői összefoglaló említést tesz arról is, hogy a **megyei (területi)** programozáshoz rendelt **források** felhasználásának **alapját képezi** majd a **megyei koncepció**, hiszen a tervezett megyei fejlesztéseknek e dokumentumhoz illeszkedniük kell. A tervezett megyei fejlesztések főként Európai Unió forrásból fedezhetőek, így elengedhetetlen feltétel, hogy az összhangban legyen az Európai Tanács 2010. június 17-én elfogadott EU 2020 stratégiájával. A helyzetértékelés készítésekor még nem állt rendelkezésre az Eurostat 2012. októberében megjelentetett, a stratégia jelenlegi állásáról szóló rövid jelentése, azonban fontosnak tartom a végleges koncepció kialakításánál figyelembe venni a következőket:

Forrás: www.terport.hu

*„A közlemény szerint az 1990-es szinthez képest **15 százalékkal csökkent az üvegházhatást kiváltó gázok kibocsátása, a megújuló energiaforrások felhasználása pedig csaknem másfélszeresére emelkedett.** Az EU 2020 stratégiát az Európai Bizottság 2010-ben indította útjára. Öt fő területen fogalmaz meg célokat. A terv keretében a bizottság azt szeretné elérni, hogy a 20 és 64 év közötti uniós lakosság foglalkoztatása **75 százalékra emelkedjen**; a tagállamok **GDP-jük 3 százalékát fordítsák K+F-re**; az 1990-es szinthez képest legalább **20 százalékkal csökkenjen az üvegházhatást kiváltó gázok kibocsátása**, s ezzel egy időben **20-20 százalékkal növekedjen az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának aránya.** Az oktatás területén a beiratkozottaknak legfeljebb tizede hagyja abba idő előtt a tanulást, a 30 és 34 év közötti lakosság **40 százaléka rendelkezzen diplomával**; valamint azt, hogy **2020-ra húszmillióval kevesebb ember éljen a szegénységi küszöb alatt** az Európai Unióban.*

Az Eurostat adatai szerint a foglalkoztatás területén továbbra is érezteti hatását a válság: a foglalkoztatás a 2000-es, 66,6 százalékos szintről 2008-ra 70,3 százalékra emelkedett, majd 2011-ig folyamatosan 68,6 százalékra csökkent. K+F-re a tagállamok 2000-ben GDP-jük 1,86 százalékát fordították, míg 2009-ben 2,01, 2010-ben pedig kerekén 2 százalékát. Az üvegházhatást kiváltó gázokkal kapcsolatban az Eurostat rámutat, hogy azok kibocsátása 1990 óta folyamatosan csökken, mostanra pedig több mint 15 százalékkal kevesebb ilyen gáz kerül levegőbe, mint 22 évvel ezelőtt. A megújuló energiaforrások felhasználását illetően a luxemburgi hivatal rámutat, hogy 2004-ben még csak a teljes energiafelhasználás 8,1 százalékát fedezték az uniós tagországok megújuló forrásokból, 2010-ben pedig mintegy 12,5 százalékát. Az oktatás területén kitűzött célokkal kapcsolatban a most közzé tett statisztikai adatok tanúsága szerint a 18 és 24 év közöttieknek 2005-ben valamivel kevesebb mint 16 százaléka hagyta ott idő előtt az iskolát, míg 2011-ben 13,5 százalékuk nem fejezte be megkezdett tanulmányait. A felsőoktatási végzettség területén elért haladást illetően az adatokból az derül ki, hogy 2005-ben a vizsgált népesség 28 százaléka, míg a tavalyi évben már 34,6 százaléka rendelkezett valamilyen diplomával. A 2005 és 2010 közötti években az Eurostat adatai szerint több mint 8 millióval csökkent azoknak a száma az Európai Unió területén, akik a szegénységi küszöb alatt élnek.

Magyarország a kitűzött célok közül a foglalkoztatás területén vállalta a 75 százalékos cél teljesítését, de az unió többi tagállamához hasonlóan az elmúlt években növekedés helyett Magyarországon is visszaesés volt tapasztalható. A K+F kiadások a GDP-hez viszonyítva viszont a legtöbb országban emelkedtek: eközben Magyarország 2010-ben valamivel a GDP több mint 1 százalékát fordította K+F-re, 2020-ig pedig az ilyen kiadásoknak a GDP 1,8 százalékára történő emelését vállalta.

Az üvegházhatást kiváltó gázok terén Magyarország már 2005-ben is kis híján megfelelt az uniós céloknak, azóta pedig ezen a területen további csökkenés mutatkozott. A megújuló energiaforrások felhasználása 5 év alatt gyakorlatilag megkétszereződött; 2010-ben nem sokkal 10 százalék alatt volt. Magyarország azt vállalta, hogy 2020-ig energiafelhasználásának 13 százalékát fedezi megújuló energiaforrásokból. A 2020-ra a 2005-ös szinthez képest 20 százalékkal csökkentendő úgynevezett elsődleges energiafelhasználás területén az Eurostat rámutat, hogy ennek csökkenése sokkal inkább tudható be a gazdasági tevékenységnek, a válság miatt bekövetkezett visszaesésének, mint a hatékonyság növelésének. Magyarország amúgy 2010-ben mintegy 5 százalékkal használt fel kevesebb energiát, mint 5 évvel korábban.

Az oktatásban Magyarország vállalta a 10 százalékos cél teljesítését az iskolát elhagyók arányának csökkentésében, a hivatalos adatok szerint ez az érték most 11 százalék körül van. A diplomások számának növelését illetően Magyarország azt vállalta, hogy 2020-ra az érintett népesség 30,3 százaléka szerez felsőfokú végzettséget, ami a most közzétett adatok szerint nagyjából 28 százalék.”

Fenti adatok jól tükrözik, hogy van mit tennünk annak érdekében, hogy a vállalásokat teljesíteni tudjuk és ebből Tolna megyének, azon belül Dombóvárnak is ki kell vennie a részét.

Az EU 2020 stratégia 5 fő célterületének megvalósításához kapcsolt források elosztásának nagysága azonban még a mai napig nem ismertek, hisz az Európai Parlament jelenlegi formájában elutasítja az uniós állam- és kormányfők által a következő többéves pénzügyi keretről 2013. február 8-án elért megállapodást. A képviselők azt is értésre adták, hogy az uniós kiadások tagállamok közötti elosztásába is bele kívának szólni.

A legutóbbi információk szerint Magyarország a 2014 és 2020 közötti időszakra 7080 milliárd forintnak megfelelő uniós forráshoz juthat. A jelenlegi kormányfő ezt úgy kommunikálta, hogy míg 2007 és 2013 között egy főre vetítve 660 ezer forintnyi uniós támogatást jelentett, a következő periódusban ez 712 ezer forintot. Sokan azonban ezt az összehasonlítást hibásnak tartják és másként számolnak, amellyel én is egyetértek.

A legegyszerűbb számítás szerint a 2004-es 22,41 milliárd eurónyi támogatás – évi 2%-os euró inflációt feltételezve, nagyjából úgy, ahogy az EU is számol – 2011-ben 25,74 milliárdot ért. Ezt a 25,74 milliárdot lehet és kell összevetni a februári alkuban foglaltatott, ugyancsak 2011-es áron mért 20,5 milliárd euróval. Az eredmény: a szocialista-liberális kormány által 2005-ben kötött megállapodás 25,57% százalékkal nagyobb összegről szólt. Az új időszakra kapott költségvetésünk tehát *reálértékben* a korábbinál ötödével lett kisebb.

Változások várhatóak a pályázati rendszerben is, de bizonytalan az is, hogy a források elosztása miként fog történni, befolyásolja-e azt a közigazgatás jelentős átalakítása, abba milyen mértékben szólhatnak bele a megyék, esetleg lesz-e továbbra is szerepük az Unió által preferált régióknak?

2. A koncepció célrendszere

Bibó István [jogi doktor, egyetemi tanár, nemzetközileg kimagasló, hazai viszonylatban pedig a 20. században a legnagyobb demokrata politikai gondolkodó, 1956-ban a Harmadik Nagy Imre kormány – a szovjet megszállás után helyén kitartó, s a megszállás ellen tiltakozó - államminiszter] tudományos munkássága jól ismert. Egyik legjelentősebb munkája a „*Közigazgatási területrendezés és az 1971. évi településhálózat-fejlesztési koncepció*”. E koncepció rávilágít arra, hogy az optimális megközelíthetőség illetve a vonzásterületek egymás közötti határai más-más eredményre vezetnek, s ebből adódóan egyik vagy másik szinten hovatartozási célszerűtlenség adódik. „*Az ütközés legtipikusabb esete a felső fokú vonzásterületek (megyék) elhatárolási szempontjainak összeütközése a középfokú vonzásterületek (járások) elhatárolási szempontjaival.*” (VI. fejezet d) pont).

Dombóvárhoz húz Baranya megye Sásdi járásának és Somogy megye Kaposvári járásának számos községe: ezek közül néhánynak Tolna megyéhez való csatolása és Dombóvár város alá való beosztása 1975 januárjával megtörtént; Dombóvár teljes vonzáskörzetének a várossal való egyesítését – akár a város alá való beosztás, akár egy megfelelő méretű Dombóvári járás újbóli felállítása útján – megkönnyítené egy olyan nagymegyerendszer is, melyben Tolna megye feloszlása folytán Dombóvár és vidékének Kaposvár válik a megyeszékhelyévé.”

Bibó István fenti területrendezési elképzelései nem valósultak meg, azonban érvei egy új megyerendszer felállítására, Dombóvár számára csak előrelépést jelenthetnének. Ezt támasztja alá Tolna megye országosan is gyenge pozíciója mind megközelíthetőség, mind pedig vonzásterületi szempontból is. Ennek köszönhetően hangsúlyosan jelen van több, közeli nagyváros (Pécs, Kaposvár) elszívó hatása, amely nem csak az emberi erőforrást szippantja fel, hanem vonzóbb lehetőséget biztosít fejlesztési és befektetési szempontból is.

Mindezeket figyelembe véve úgy gondolom, nehéz egy olyan koncepciót összeállítani, amely jól előre látható, kézzel fogható fejlesztéseket és eredményeket tartalmaz. Így van ez a jelenlegi koncepcióval is, hisz csak egy olyan megvalósítás előtt álló beruházást látunk, amely biztosan létre fog jönni, ez pedig a Paksi Atomerőmű fejlesztése.

Az átfogó célokkal kapcsolatos észrevételek az alábbiak.

Gazdaságfejlesztés

1. Nem reális elképzelés Tolna megyében a **K+F+I tevékenység**, hisz az csak egyetemi tudásbázison alapulhat.
2. A **turizmus** fejlesztése, mint gazdaságnövelő tényező, valóban jó eszköz lehet, azonban az elmúlt évek hibás, elaprózott fürdőfejlesztési finanszírozása a fenntarthatósághoz szükséges feltételeket már nem tudta megteremteni. Így jelenleg számos fürdő ment tönkre illetve küzd az életben maradásért. További fürdők építése ezért óriási ballépés lenne. Előtérbe kellene azonban helyezni a gyógyfürdőkre alapozott **egészségipar** fejlesztését.

Kiemelten kell kezelni **kerékpárutak** építését, hisz a helyzetértékelés alapján Tolna megye e tekintetben az országos lista sereghajtója. Kerékpárút építés az alábbi útvonalakon javasolt:

- Tamási-Dombóvár-Sásd-Magyarhertelend-Ofű-Pécs (a fejlesztési koncepcióhoz már előzőleg beküldésre került javaslat)
- a Kapos-töltésen Kaposvár irányába

Dombóváron – a volt Zeneiskola épületében – jól kialakítható lenne egy gyógytermál **látogatóközpont** a városba és környékére érkező turisták számára.

3. **Logisztikai központok** az EU fejlettebb régióiban, de ma már Magyarországon is megtalálhatóak. Integrációs törekvéseink előre haladtával az időeltolódás

fokozatosan csökken és egyre több ilyen központ létesül hazánkban is. A logisztika szó visszavezethető a latin locus szóra is, minek jelentése hely. A dolgoknak az egyik helyről a másikra való eljuttatása; méghozzá költségtakarékos, gyors és stratégiaileg (logikailag) legésszerűbb módon. A szállítás történhet közúton, vasúton, csővezetéken, légi és vízi közlekedéssel. Az utóbbi évtizedekben dinamikusan növekedtek a kombinált (multimodális) szállítási rendszerek. Jellemzője, hogy egy szerződés keretében két vagy több közlekedési alágazat is részt vesz a szállítási feladat megoldásában. Az áru egy szállítási (intermodális) egységben jut el a feladótól a címzettig. Célja a közlekedési alágazatok olyan együttműködésének megvalósítása, ami a szállítási láncok kialakításakor az egyes alágazatok előnyeit egyesíti, azok hátrányait viszont kiküszöböli. Mindez azt bizonyítja, hogy logisztikai központok létrehozása csak abban az esetben reális cél, ha a megközelíthetőség javítására vonatkozó elképzelések megvalósulnak illetve kiegészülnek. Ehhez jó alap az **M9-es autópálya** megépítése és a **vasút fejlesztése**, de ehhez hozzá kell kapcsolni a **taszári repteret** is. Megjegyzésként kívánjuk azt is hozzáfűzni, hogy itt is érvényesül a megyén átnyúló vonzásterületi hatás, vagyis Dombóvár kaposvári vonzása a hangsúlyosabb.

4. A jövőben kiemelten kell foglalkozni az **energetikával**. (A 3. sz. mellékletben hiányzik a Kaposzsekcső-Dombóvár Ipari Parkban a jelek közül a Bioetnol.) Az elmúlt évek infrastrukturális beruházásainál (szennyvíz, ivóvíz, hulladék) törekedni kell az energiaracionalizálásra. Dombóváron vonatkozásában több olyan fejlesztésre lenne szükség, amely ezt a célt szolgálja:
 - közvilágítás korszerűsítése
 - naperőmű-park a hulladéktelepen (Erzsébet utca) 2 x 500 kW-os
 - ivóvízhálózat cseréje
5. Az Illyés Gyula Gimnázium volt kollégium épülete átalakítható lenne **Inkubátorháznak**, amely kezdő vállalkozásoknak adna helyet kedvező feltételekkel.

Társadalmi megújulás

- 1.) A **foglalkoztatás** területének javítására vonatkozóan semmilyen konkrét, kézzel fogható eredményt felvonultató elképzelés nem található, kivéve Paksot. A közmunkaprogramok nem értékteremtőek, és a társadalmi megújuláshoz vajmi kevés közülük van. Fontos lenne azonban a megváltozott munkaképességűek (rehabilitációs foglalkoztatottak) értékteremtő munkájának elősegítése.
- 2.) A **roma integráció** nem szerepel a koncepcióban, holott mindenki által jól ismert problémáról beszélünk. Térségünkben vannak olyan települések, ahol a lakosság 50 %-a tartozik a cigány kisebbséghez.

- 3.) Kiemelt helyen kell kezelni a **szegregált településrészek felszámolását** és a szegregátumok visszaintegrálását a társadalomba. E terület szintén nem szerepel a koncepcióban, holott jelentős társadalmi probléma.
- 4.) Nincs szó a koncepcióban az **idősellátás** fennálló problémáinak kezeléséről, amely – tekintve, hogy előregedő korfájú térségről beszélünk – elodázhatatlan és sürgető tennivaló. Jelenleg az sem ismert, hogy e tekintetben az otthon ápolást vagy a bentlakásos ellátást preferálja a kormányzat.
- 5.) Az egészségügyi ellátás területén is sok a teendő, ez nemcsak a prevencióra vonatkozik, hanem Dombóváron például a háziorvosi illetve járó- és fekvőbetegellátás körülményeinek a javítását is jelenti. Utóbbi két ellátás már nem a helyi önkormányzat kompetenciájába tartozik, azonban a területfejlesztés fontos részét képezi, ezért ennek fejlesztéséért közösen kell lobbiznunk.
- 6.) A **szakképzési rendszer átalakítása** elengedhetetlen a gazdasági teljesítőképesség növelése érdekében, amely csak a vállalkozásokkal történő szoros együttműködésen alapulhat.
- 7.) A vidéki életminőség javítását szolgálhatja a hasznos szabadidő eltöltés feltételeinek javítását célzó fejlesztések. Dombóváron ilyen sportlétesítmény a **városi uszoda**, mivel Tolna megyében nincs 50 m-es fedett medence, de feltétlenül szükséges a **DVMSE sportközpont** fejlesztése is.

Vidékfejlesztés

A mezőgazdaság fejlesztésére vonatkozó elképzelések nem keresztülvihetőek. Nem beszélhetünk családi gazdaságokról, háztáji programokról, amíg az Orbán-kormány lemondott mezőgazdasági államtikára – Ángyán József – szerint is minden egyes régió mezőgazdaságának meglesz a maga ura. Idézet Ángyán József által írt nyílt levélből, amelyet az őt támogató gazdaszervezeteknek írt.

„Az állam az agrár-integrációs feladatokat a hét euro-régiónak megfelelően szétosztaná, és egy-egy nagytőkés integrátornak koncesszióba adná több évtizedre. Így a gazdálkodás teljes haszna ezekhez az integrátorokhoz vándorolna, ezek lennének az abszolút profitcentrumok.”

Fentiek jól bizonyítják, hogy a vidék felzárkóztatása így nem valószínű és elég visszaélés gyanús, még a dombóvári kistérség esetében is, hisz a mostani politikai rezsimhez közel állók juthatnak csak előnyhöz.

Összegzés

Összességében a koncepcióról elmondható, hogy az igazodik az EU 2020 stratégiához, azonban úgy gondolom szükséges rávilágítani arra, hogy önkormányzati szinten e program megvalósításába semmilyen beleszólásunk nincs. A gazdaságfejlesztési, társadalmi megújulási, környezeti fenntarthatósági szempontok irányvonalát a hatalmon lévő kormányzat szabja meg. Természetesen közölhetjük véleményünket, javaslatainkat, elmondhatjuk álmainkat, benyújthatjuk igényeinket, azonban azok

megvalósítása nem rajtunk múlik. A közigazgatás átalakításával az önkormányzatok kezét még az eddigieknél is jobban megkötötték, hisz semmilyen hatást nem gyakorolhatnak e területekre. Mozgásterünk korlátozódik a városüzemeltetés, a közművelődés, kultúra, sport, civil élet, kisebbségek, szociális ellátás, hulladékgazdálkodás és esetleg a foglalkoztatás területére közfoglalkoztatási programokkal, azonban ezek finanszírozása is óriási erőfeszítést igényel, hisz mindenki által ismert az önkormányzatok forrásainak elvonása. Nem beszélve városfejlesztési elképzeléseinkről, amelyeket csak pályázati forrással valósíthatunk meg, természetesen azt is csak akkor, ha a pincéből és a padlásról is összesöpörtük az utolsó forintunkat is.

Határozati javaslat

Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete megtárgyalta Tolna Megye Területfejlesztési Koncepciója 2014-2020 társadalmi egyeztetési változatát és kéri annak kiegészítését a következők szerint:

Gazdaságfejlesztés

1. Egészségipar fejlesztése
2. Kerékpárutak építése
 - Tamási-Dombóvár-Sásd-Magyarhertelend-Orfű-Pécs
 - Dombóvár-Kaposvár – a Kapos-töltés irányába
 - Gyógy-termál látogatóközpont kialakítása
3. Logisztikai központhoz kapcsolódóan a taszári reptér fejlesztése
4. Közvilágítás korszerűsítés
5. Napernőpark létrehozása
6. Új inkubátorház létesítése

Társadalmi megújulás

1. Megváltozott munkaképességűek értékteremtő munkájának elősegítése
2. Roma integráció
3. Szegregált településrészek felszámolása
4. Idősellátás minőségének javítása
5. Háziorvosi illetve járó- és fekvőbetegellátás körülményeinek javítása, prevenció
6. 50 méteres fedett úszómedence építése
7. DVMSE sportközpont fejlesztése

Dombóvár Város Önkormányzatának Képviselő-testülete felhatalmazza a Polgármestert, hogy Dombóvár Város Önkormányzatának kiegészítő javaslatait megküldje a Tolna Megyei Önkormányzat Főjegyzőjének.

Határidő: azonnal

Felelős: Polgármester

Végrehajtásért felelős: Városüzemeltetési Iroda

Szabó Loránd
polgármester